

## ABONAMENTELE

Pentru Sibiu

1 lună 85 cr., 1/2 an 2 fl. 50 cr., 1 an 5 fl., 1 an 10 fl.

Pentru ducerea la casă cu 15 de luni mai mult.

Pentru România:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/2 an 3 fl. 50 cr., 1 an 7 fl., 1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/2 an 10 franci, 1 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamente se fac numai plănuindu-se înainte.

## TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

## INSERTIUNILE

Un sir garmond prima-dată 7 cr., a doua-oară 5 cr., a treia-oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Redacția și administrația: Strada Măcelarilor nr. 7.

Se prenumără și la poste și la librării

în România:

la d-nul Carol Schuller în București, Strada Labirint nr. 4.

Epistole nefrancate se refuză. — Manuscripte nu se înregistrează.

Un număr costă 5 cruceri v. a. sau 15 bani rom.

## Afacerea gimnasiului din Blaj.

Sâmbătă seara târziu, după încheierea fetei noastre, am primit din Blaj o telegramă, care ne vestea, că ministrul de justiție Erdélyi a dat ordin procurorului Csiki din Alba-Iulia să meargă la Blaj pentru a face o anchetă în afacerea fotografiării studenților din clasa VIII., pe cari fotografia lui Iosif Kato din Cluj i-a fotografiat luna trecută având în mijlocul lor pe profesorul de clasă Ciriac B. Groze.

În același timp ni s-a vestit, că examenul de maturitate al absolvenților din Blaj s'a amânat pe timp nedeterminat.

Știrea fiind de o importanță excepțională, pentru că așa se vede că este vorba de o prigonire dintre cele mai primejdioase nu numai pentru gimnasiul din Blaj, dar pentru întreaga noastră cultură națională, am hotărât să luăm ieri, Duminecă, pe un amic al nostru din Blaj, pentru a culege informații la fața locului.

În seara d. 20 Maiu n. sosite aici din Budapesta cetățeni strășnice acuzări la adresa d-lui profesor Groze, care ar călători între elevii spiritul daco-românist și cerea destituirea lui, precum și pedeșirea aspră a elevilor de clasa VIII. și au pus ca deviză pe tabloul unde s'a fotografiat următoarele cuvinte: „Nimic vom lua și în foc ne vom da pentru idealul național”.

Într-o seară în apropierea instalării, se auză un zgomot de scandal, s'a auzit a se exprima speranța, că noul metropolit va pedeși aspru atât pe profesorul cât și pe studenții dușmănoși statului.

Se vede însă, că Excelența Sa metropolit Dr. Victor Mihali n'a ascultat de glasul „patrioților” din Budapesta, totdeauna exaltați, când e vorba de re-o chestie română, — ci întregii afaceri cu fotografiarea și descrierea „daco-romanistă” i-a dat valoarea pe care o are: o nevinovată manifestare a gingașelor sentimente ce ti-au ceretului nutrește și trebuie să nutrească față de neamul său.

Ministrul maghiar vrea să arete puterea mai ales față de pul metropolit. De aceea a ordonat cercetare contra profesorului Groze și a oprit ex-

menul de maturitate, vrând pe de o parte să lovească în corpul profesoral, pe de altă parte să pedeșască, în adevăr, foarte aspru, pe studenții cari încă pe băncile școlii îndrănesc să-și manifesteze sentimentul lor național, vrând mai presus de toate — așa socotim noi — să facă neplăceri noului metropolit chiar la începutul activității sale, dela care întreg neamul românesc așteaptă roade bogate.

Când protestăm în contra acestor mârșave uneltiri ale guvernului, exprimăm în același timp și speranța, că noul metropolit va ști să deie piept acestor atacuri meschine și cu demnitatea ce-l caracterisă, va înlătura primejdia ce se ridică asupra așezămintelor culturale din Blaj, atât de scump nouă, tuturor Românilor.

Din Blaj ne trimite corespondentul nostru următoarea telegramă:

Consistorul a hotărât în ședința de Sâmbătă să intervină la ministrul de culte și instrucție publică, cerând ca el să ridice ordinul pentru suspendarea examenului, ordin dat înainte de a fi cunoscut rezultatul anchetei făcute de direcțiunea gimnasiului. Raportul făcut de aici și ordinul ministerial s'au încrucișat pe drum.

Românii și contele Goluchovsky.

„Agramer Tageblatt” de Vineri (14 Iunie) vorbind în primul seu despre enunțările făcute de contele Goluchovsky în delegațiune, după ce constată neplăcerea Ungurilor, că urmaș al lui Kálnoky a ajuns fostul reprezentant al monarhiei la curtea noastră, urmează în mod următor: „Faptele observări, pe cari le-a făcut la expunerile ministrului referentului comisunii ungurești Max Falk și delegații contele Apponyi și Abrányi Kornel, precum și secul raport al referentului, de alte-dăți așa de vorbăreț, sunt semne, că contele Goluchovsky, e departe de a se bucura de încrederea Ungurilor.”

„El nici cu un cuvânt nu a amintit de afacerea Agliardi și cuvintelor provocatoare ale delegatului Abrányi, despre mișcarea Românilor din Ardeal, nu li-a dat nici o atenție. Acestea însă sînt chestiunile, în cari Ungurii cer dela ministrul pe deoparte satisfacție, și pe de altă parte ajutor în afacerile lor interne. Că aceste chestiuni nu au fost atinse, este destul motiv, pentru de a se explica atitudinea reesvată față de expozel noului ministru.”

nerale ale cetățenilor austriaci stabilește (ca de pildă) dreptul de liberă migrațiune pe toată întinderea teritoriului austriac. Polonul, Ruteanul, Ovruel se pot așeza ori unde voesc, pot să cumpere moșie, să exerceze o carieră și drepturi politice. Așadar tocmai acele legi fundamentale, pe care programul le citează ca temelul seu (cu drept cuvânt, zicem și noi, și bine făcând!) au pricinuit o creștere mare a pericolelor cu care azi luptă poporul român în Bucovina. Cum și ce vei face deci să poți înfrîna azi aceste pericole? Legile și polițica comunală sînt singurele mijloace de a mai mărgini în mod negativ cursul străinismului protejat de liberala lege fundamentală. Care-i, ne întrebăm acum, activitatea partidului român pe acest teren? El a dat până azi o mare parte de influență în administrația comunală pe mâna guvernului; el votează adică în Bucovina faimoasa lege a secretarilor comunali și micșorează deci posibilitatea ca funcționari mai dependenți de poporul ce-i alege, să lucreze mai conform intereselor naționale ale comunelor ce li-au ales. Privind comunele de funcționari devotați poporului și dându-le alții silii a fi singurici, s'a făcut un regretabil act și din punctul de vedere espus mai sus.

Dacă în program s'ar fixa din acest serios motiv o serie de tendințe administrative-comunale îndreptate (fie și indirect) și contra străinismului ne-indigen, cred că el ar pute să fie mai cald primit de poporul care cere idei concrete, bine văzute și simțite, nu principii ce învalde chiar și contra-

Congresul naționalităților. „Allgemeine Zeitung” din München publică (în nr. 164) un articol din „Ungaria-de-Sud”, în care se spune, că Bánffy are de gând să facă câteva numiri de fișpani ne-maghiari și că lucrările lui de a intra între Sârbi și Români i-au și succes parțial (was ihm theilweise auch gelungen ist).

Succesul parțial se reduce la încercările directe de a cumpăra o presă venală, care să scrie în contra noastră și la încercările indirecte de a zădărnici prezentarea Sârbiilor alături cu Românii și Slovaci. La aceste din urmă încercări s'au găsit câțiva Români ca adă la topar străin. Dar — nu vor reuși.

Știri parlamentare. Deodată cu legea despre căsătoria civilă va intra în vigoare și legea despre religioana copilor. Ministrul Wlassics, relativ la această lege a dat două ordinațiuni. Prima ordinațiune ridică din valoare cunoscuta ordinațiune din Februarie a lui Csáky; cealaltă va da îndrumări detaliate cu privire la executarea legii și urmare formulelor. Această ordinațiune din urmă se va publica în primele zile ale lunii viitoare.

— Ministrul de finanțe Lukács László însoțit de secretarul Enyedi Lukács a plecat la Viena unde va conferi cu ministrul de finanțe austriac Plener relativ la scoaterea din us a bancnotelor de stat și relativ la rezolvarea chestiilor financiare.

Alegere de deputat în cercul electoral din Akosfalva se va face în 21 Iunie. În interesul candidatului guvernamental Légrady Károly, tot aparatul administrațiunii s'a pus în mișcare.

Alianță guvernamentală-kossuthistă. Alegătorii kossuthiști din Galanta, după cum i-se scrie lui „Budapesti Hirlap”, au hotărât că vor fuziona cu alegătorii liberali în contra partidului catolic. Astfel au organizat un nou partid, de al cărui president l'au aclamat pe Zsigárdi Gyula, ear de vicepresidenți pe Horvát Gyula și Uj István.

## Delegațiunile.

— Delegațiunea maghiară —

Comisiunea armatei a delegațiunii ungurești a adoptat, după explicațiunile ministrului de război, o rezoluțiune, care invită pe ministrul să facă uz de creditul de 40.000 fl. votat de delegațiuni și să prezente pe anul viitor planurile și devizurile pentru construirea unei a treia academii militare. A adoptat apoi restul articolelor bugetului ordinar al războiului.

Proiectul de rezoluțiune a fost prezentat de referentul Mních Aurel și este următorul:

„Delegațiunea maghiară îndrumă pe ministrul comun de război, ca îndată-ce se va ivi necesitatea construirii unei a treia academii militare, să facă necesarele pregătiri, usând de cei 40.000 fl. votați de delegațiunile din anul trecut; să pregătească și să prezente delegațiunii viitoare planul academiei din chestiune, care va avea să se construeze pe teritoriul Ungariei. Provoacă în același timp pe ministrul comun de război, ca să prezente delegațiunii viitoare un raport despre concurenții la primirea în academii militare, despre cei care au fost primiți, despre contingentul oficerilor armatei comune și despre planul cum se se sporească acest contingent.”

Hegedűs Sándor prezentă un alt proiect de rezoluțiune, care este următorul:

„Delegațiunea se declare, că construirea unei a treia academii militare pe teritoriul Ungariei, este necesară și urgentă, și să îndrume pe ministrul comun de război, ca planurile referitoare la această academie să le prezente delegațiunii din anul viitor.”

Ministrul comun de război declară, că între împregiurările actuale și pe lângă contingentul numeros și îndestulilor al oficerilor din armată, a treia academie militară nu este nici urgentă nici necesară. Dacă desvoltarea armatei ar cere sporierea contingentului oficerilor, academia a treia de sigur s'ar construi. Între împregiurările actuale însă numărul prea mare al oficerilor cu studiu academic și fără șanse de înaintări privilegiate, ce le compet în urma calificării lor înalte — ar spori în corpul oficerilor numărul elementelor neîndestulite cu soarta și poziția lor.

Horánszky Nándor zice, că din spusele ministrului Krieghammer a înțeles, că proiectul de rezoluțiune al delegațiunii maghiare nu îndreptățește pe ea să tragă necesarele consecuențe parlamentare.

Rudnyánszky József dorește în locul proiectatei academii mai bine o academie tehnică militară.

Hegedűs cere din nou să i-se primească proiectul de rezoluțiune și aceasta din punctul de vedere al — ideii de stat maghiar.

Horánszky Nándor îl spriginește pe Hegedűs.

München se provoacă la împregiurarea, că proiectul seu de rezoluțiune e în consonanță cu vederile delegațiunii trecute, deci cere să i-se primească proiectul.

Hegedűs arată încă odată interesele Ungariei în afacerea academiei militare, și nu poate înțelege de ce afacerea se amână pentru viitorul neprevăzut și îndepărtat.

Se urmează la vot și se primește proiectul lui — München.

În decursul dezbaterilor asupra articolelor bugetului ordinar, chestiunea celor 20 milioane, cari sînt de lipsă pentru noua înarmare, nu a provocat nici o discuție mai mare.

ternic național ar avea de urmare pretențiuni naționale mai mari; cine este chemat să facă organizarea promisă în program trebuie să admită prin urmare și consecuențele acestea; și dimpotrivă, cine nu voeste să le admită nu poate face și nu va face organizarea.

Să cercetăm prin urmare, actualii conducători, care ar fi chemați să organizeze, ce poziție iau față de curentul național, îl admit ei în întregimea lui ori nu-l admit? Eu cred, că ei au față de el rezervațiune mentală inadmisibile întru o lucrare politică onestă.

Într-un memoriu către Taaffe reese adică o serie de dispozițiuni sufletești care nu concoardă cu spiritul programului, dar cu care lucrările majorității din dietă și unor deputați din parlament concoardă. Și dacă faptele concoardă cu ce-i scris în memoriu nu cu ce-i depus în program, voui crede că sincer s'a scris memoriul, ear programul, cum am zis, cu rezervațiune. Să zice, ce-i drept, și în acel memoriu (pag. 46) despre poporul român și ruteni că amândouă simt necesitatea desvoltării intelectuale și culturale, amândouă simt același dor pentru desfășurarea individualității lor până acum suprimate (Drang nach Entfaltung ihrer bisher unterdrückten Individualität), dar acest dor, se spune eară destul de limpede, nu-i și la proprietarii mari un dor puternic. Pentru că, după o zugrăvire a stărilor dinaintea de aparițiunea mai precisă a curentelor naționale, ei spun că ar fi de dorit o »desvoltare lădă, dar sănătoasă» și că aceea »stare veche era suficientă» (pag. 23). Bucovenienii binesimțitori de sigur se vor spăria de aceste două idei conservatoare!

Organizarea! Nici azi partidul român din Bucovina nu-i organizat. Voiu arăta de ce el nu este organizat, poate și pentru ce nu poate să fie organizat, câtă vreme dăinuiește deplină constelațiune actuală a forțelor din partid. Va fi un capitol trist capitolul ce urmează...

a) Organizarea serioasă a partidului național român ar avea de urmare naturală și o creștere a curentului național; nu curent pu-

Ministrul de război declară, că amănutele în această afacere sînt de natură intimă. Astfel numai atîta se știe, că suma rată de 1,800.000 fl. a fost votată.

Asemenea comisiunea pentru marea votat în ședința sa de ieri bugetul statului. Astfel le rămâne comisiunilor a mai face numai asupra creditului bosniac și asupra socotelilor de încheiere pentru anul viitor.

## Procesul Memorandului

O apreciere juridică.

În „La Revue générale de droit international public”, cea mai însemnată revistă juridică din Paris, a apărut acum anunțasem deja, o lucrare foarte prețioasă din pana excelentă a d-lui Alexandru Djuvara, fost deputat în parlamentul român. Lucrarea a apărut în fasciculul I. (1895) al revistei și mai puțin ziu în ediție separată („La lutte de nationalités” Hongrois et Roumains”) în Paris, A. Pedone 88 pag. Reproducerea în traducere un capitol, care pentru noi are un deosebit interes: adică cum se prezintă procesul Memorandului din punct de vedere al codului penal general și al celui unguresc în special.

Să nu scăpăm din vedere, că chestiunea e pusă și tratată înaintea celor dintâi juriști din lume. Eată ce se spune dl Djuvara, unul dintre cei mai talentați iuriști români:

N'avem trebuință să spunem ce era conținea Memorandul; el nu este decât sinteză multelor fapte de care am vorbit aici: el conține tăgăturile și revendicările Românilor, și în același timp, în mod calm, cu demnitate și înțelegere, el prezintă faptele de greșdite.

De ce erau acușați Români? Ei nu puteau fi acușați pe față de a fi prezentat o petițiune suveranului imperiului, dreptul de petiționare fiind asigurat prin legile fundamentale ale monarhiei și prin tradițiunile seculare ale țerii. Toate naționalitățile din imperiu usaseră în mai multe rânduri de acest drept și Maghiarii ei înșiși. Români în special prezentaseră plângerile lor adese-ori: în 1687, în 1789, în 1848 și acum mai de curând în 1866. La această ultimă dată tot d-l Djuvara s'a dus la Viena, unde împotriva lui primit și a luat cunoștință de petițiunea poporului român! Acea petițiune conținea aproape

\*) Lupta naționalităților. Ungurii și Români.

\*) Gaidoz Les Roumains de Hongrie p. 25: Amoretii; în „Revue bleue” dela 19 Maiu 1894, p. 630.

Memoriul începe așa: »Bucovina o țară de mai mult timp aspectul unor lupte de partide ternic agitate, pătimașe, ce se sporesc zi cu zi, nu numai dieta, acest teren natural și legal al luptelor și contrastelor parlamentare, ci și acest chip de sporită întăritare a partidelor, și cearta i-a făcut loc și afară de dietă, în case și orașe, în locale publice», ba în singurele casuri și în strade și pentru proximal viitor nu-i de prevăzut un sfârșit pacinic al acestor violente certii.

»Mișcarea aceasta iritată nu se mărginește, cum s'a putut observa până mai acum civa ani, la terenul relativ liniștit al chestiilor de drept public sau politic, ci a cuprins tot mai mult mai aprins și mai zăvălitor al chestiilor naționale și amerință a trece \*\*\*) și pe terenul și mai gingaș și mai simțitor al chestiilor religioase și bisericești, dacă prin neglijare ori prin necunoștința cauzelor acestei mișcări se vor aplica la timp potrivit mijloacele necesare pentru zăgăzirea ei.

»Pentru ori-cine, care cunoaște bine Bucovina — aceste aparițiuni trebuie să se prezinte ca ceva strein, cu totul tot în contrast cu caracterul acestei țeri (!) și de sigur că a cunoscut până mai acum câțiva ani țara locuitorii ei, nu ar fi putut prevedea închipuiri pe care atunci le-ar fi socotit de imposibile (pag. 1—3).

Este o regretabilă sin-ămagire a mai curând că cer Români: dreptul la viața națională.

\*) Și astea se nu fie »naturale».

\*\*) A trecut deja de mult, domnilor, căci paganda religioasă este foarte veche în Bucovina.

## FOITA TRIBUNEL

## Bucovina.

NOTIȚE ASUPRA SITUAȚIEI POLITICE De George Bogdan-Duică.

## V. Naționalitățile Bucovinei și politica lor.

## 1. Românismul în Bucovina.

(Urmare).

VI. Poporul român din Bucovina trebuie să-și eluște încă situația ce i-se cuvine sau îi este necesară pe teren economic, teritorial, în administrație.

Pe toate terenurile el înfruntă în pedee ori de guvern ori de națiune, cu care este împreună.

Pe terenul economic se luptă contra multor și puternice pedeceluri.

Temeiul luptei acesteia naționale sînt, spune programul în punctul 4, cele fundamentale din Decembrie 1867; ear în punctul 5 al programului se promite buna cunoaștere a „cealaltă poporațiune indigenă” înțelegere tot ce, afară de Români, este îndreptat la adevărată naționalitate, și — concludem noi, cetățirii programului — același traiu bun nu se promite și celor ce nu sînt indigeni. O clarificare și a punctului acesta este necesară mai ales cu privire la celelalte elemente al căror contrar programul evident voeste să fie.

Legea fundamentală asupra drepturilor ge-

aceleși revendicări ca Memorandul: 1. Ea reclama respectul dreptului public al Transilvaniei conform Diplomei Leopoldine, a Sancțiunii pragmatice și articolului 6 din legea dela 1791 și cerea ca uniunea Transilvaniei cu Ungaria să nu fie sancționată. 2. Românii cereau aplicarea legii electorale votată de Dieta Transilvaniei din 1864.

De ce erau prin urmare acuși autorii Memorandului, deoarece ei nu făcuseră decât să se conformeze legilor și tradițiunii? Li-se imputa de ce au publicat și răspândit Memorandul. Vom face aceeași observație: și altădată petițiunile adresate suveranului au fost publicate și răspândite. Între altele petițiunea din 1866 de care vorbim mai sus a fost imprimată și distribuită pretutindenea. Jurnalele de pe vremea aceea i-au publicat textul și au comentat-o \*) fără să se fi cugetat cineva la proces. \*) Se va zice că de atunci liberalismul maghiar intervenind legislațiunea s'a schimbat și că codul penal unguresc dela 1878 nu mai tolerează aceea ce autoritarismul austriac îi convenea? Vom răspunde la aceasta, că după punerea în vigoare a acestei nouă legi, Românii au putut încă să publice și să răspândească plângerile lor: astfel în 1882 prin Memorii din Sibiu, care conține revendicările Românilor cu dezvoltări pe cari Memorandul din 1892 este departe de a le conține. În fond guvernul voia să se răsună pe Români pentru că ei se adresaseră împăratului și nu Regelui, pentru că au dus petițiunea direct suveranului fără a se servi de mijlocirea autorităților publice maghiare, pentru că au mers direct la scop pe deasupra capului poporului maghiar și mai cu seamă, pentru că au făcut cunoscute opiniunile publice europene fațetele și gesturile autorităților ungurești. Dar' cum acestea sînt gravamele cari nu pot fi urmărite pe față, autoritățile s'au gândit la altceva. Reșe din actul de acuză al procurorului suprem din Cluj Nr. 4412—1893 \*) că acușării au fost urmăriți pentru acele pasaje din Memorand, în care ei se plîngeau că uniunea Transilvaniei cu Ungaria a fost făcută fără consimțământul poporului român. Ca basă de acuză au servit paragrafuli 171 și 173 din codul penal unguresc, care prevăd pedepse până la 5 ani de închisoare, contra celor ce vor fi

\*) Oare ce alta decât a insulta bunul simț al moralei, înseamnă a scrie cum a făcut un publicist maghiar, „că Memorandul era o scriere revoluționară și că e ridicul a pretinde că el ar fi fost o adresă către rege și prin urmare la adăpostul ori-cărui urmăriți: Anarhiștii din Paris n'au avut altă idee decât a trimite un exemplar din pamfletele lor înediate președintelui republicii. Sînt curios să știu dacă acest subterfugiu i-ar lăsa nepedepșiți”. (V. de Pázmány „Journal des Débats” du 27 Sept. 1894). A compara pe Drul Raftiu, care în fruntea unei delegațiuni reprezentând națiunea română, cere împăratului o audiență pentru a-i prezenta Memorandul, cu Caserio, care înfășură într-o petițiune arma lui omorătoare, pe care monarhia o ascuțise în umbră, este o invenție lugubră, pentru care ori-ce comentat e de prisos.

\*) V. „Die Presse” din Viena dela 25 Ianuarie 1866; „Bohemia” din Praga dela 5 Ianuarie 1867 — Comp. Barișiu Istoria t. III. p. 421 și următoarele.

\*) După terminarea instrucțiunii data procesului a fost fixată mai întâiu pentru luna Iulie 1894. Guvernul dădu însă ordin, fără-că să se știe pentru-ce, ca desbaterile să nu înceapă. Procesul începu în fine la 7 Mai și desbaterile n'au luat sfîrșit decât la 25 Maiu 1894.

s'ar putea refuza de pildă Rutenilor. Vorbă mai poate fi numai de următoarea chestiune: cine va fi mai energic ca să ajungă mai repede la o stare satisfăcătoare? Tocmai energia aceasta lipsește conducătorilor, ce s'au tîngue după trecutul incolor, în care providința lor era guvernul și a poporului prefectii! Căci fără energie este și sentimentul lor.

„În țeară există”, zic doară ei înșiși în același memoriu (pag. 48), „patru grupe mari, parte naționale, parte de interese, care alcătuiesc marele corp al populațiunei întregi; aceste sînt cea română, rutenă și germană-iară înăuntrul acesteia sînt și înțregei proprietăți mari ca grupă de interese.

„Cele două dintău, cea română și cea rutenă, alcătuiesc partea preponderantă a populației dela țeară, cea din urmă germană-mosaică a populației orășenești; din cele 2 dintău se recrutează partidul autonomist-conservativ, din cea din urmă partidul liberal; aceste trei grupe formează mai mult de 9/10 din toată populația țării; a patra grupă importantă de interese, deși nu cu caracter pronunțat național, este grupa marilor proprietari.”

Și mai departe (pag. 14): „Reprezentanți speciali național-români în comitetul țării partidul nu a avut, deși dela 1878 au aceeași forță în dietă.”

Sau și mai lamurit (pag. 21): „cât de moderată (massvoll) fu și forma, în care aceste dorințe au fost exprimate, se poate vedea mai bine din faptul, că în interesul unei

atacat publice forța obligă să se facă, cînd tînd numai pasagele incriminate ale memorandului și textele codului penal pe care se bazează acuză, ușor vom vedea că urmărirea n'are absolut nici un temei.” (Va urma.)

\*) Aici dl Djuvara cetește pasagiile incriminate din Memorand, care sînt cunoscute cetitorilor nostri.

Dreptul istoric înlocuiește dreptul public al Transilvaniei, legile fundamentale, „Pragmatica Sancțiune” asigură autonomia Transilvaniei într-o formă inatacabilă, și poporul român mai ales după proclamarea egalei îndreptățiri la 1848 și după dezvoltarea făcută în anii 1863—1865 în dreptul public, avea în acest prețios act suprema garanție pentru viața națională română pe viitor, și aspirațiunile lui naționale culminau în această autonomie. Contra vederilor politice dominante într-un șir de secole, autonomia a fost prin uniune nimicită într-o formă injustă, contrară dreptului public și erepturilor elementelor libere, care constituiesc Transilvania, și fără considerare la pozițiunea etnică și geografică și la dezvoltarea ei specifică, care toate reclamă cu insistență această autonomie. Prin acest act poporul român se simte vătămat în drepturile sale istorice și naționale pentru-că:

a) Uniunea s'a enunțat fără participarea Românilor într-o formă coreșpunzătoare cu numărul lor și cu însemnătatea lor în această țeară, — s'a enunțat prin o dietă, care ca atare își avea reprezentanții sei pe baza legilor electorale din anii 1790—91 și a legilor din 1848, adică a legilor din timpul întunecosului feudalism;

b) de altă parte poporul român se simte vătămat prin această uniune, pentru-că prin acel act s'a lucrat la efectuarea unei fuziuni fără considerarea legilor ce garantează autonomia acestei țări.

Uniunea și inaugurarea ei prin art. de lege 43: 1868, sînt desconsiderarea față de a tuturor drepturilor poporului român ca element care compune în absolută majoritate vechia Transilvanie, precum și a tuturor legilor fundamentale, care asigură autonomia acestui principat, sînt înălțarea totală a elementului român și o nedreptate atât din punctul de vedere legislativ și juridic, cât și din cel politic. Am subliniat anume pasagele pe cari mai cu seamă se bazează acuză.

Acum dăm textul paragrafilor 171 și 173 din codul penal: §. 171. „Ori-cine prin cuvinte spuse în public într-o adunare, ori prin răspîndirea sau expunerea în public de imprimate, de scrieri sau de reprezentațiuni figurate provoacă direct comiterea unei crime

dacă crima ori delictul a fost comis, dacă provocarea a rămas fără efect, ea va fi pedepsită cu cel mult doi ani de închisoare de stat și cu o amendă de două mii de florini, dacă ea nu cade sub dispozițiunile penale ale acestui cod”. §. 173: „Va fi pedepsit cu 5 ani de temniță de stat maximul, acela, care în chipul enunțat în art. 171 atacă inviolabilitatea persoanei regelui, ordinul legal al succesiunii la tron, forma constituțională a guvernului sau forța obligatorie a legii; în aceeași situație se găsește acela, care agitează contra dispozițiunilor particulare ale constituțiunii, contra uniunii cu celalalt stat al monarhiei, contra comunității politice existente între țările cari compun statul unguresc, sau contra drepturilor legale ale regelui, ale dietei, ale comisiunilor dietei sau delegațiunilor”. Aceste articole fac parte din capitolul VI. al cod. penal maghiar din 28 Maiu 1878, capitolul intitulat: „Excitațiuni îndreptate contra constituțiunii, legilor, autorităților sau reprezentațiilor autorităților”. (Traducere franțuzească de dnii C. Martinet și P. Darestre, Paris, imprimeria națională 1885).

germană și nu s'a folosit de dreptul de a-și vorbi limba cu toate că în această privire mandanții le-au făcut obiecții.”

Cu vorbele lor se poate deci constata că actualii conducători politici sau nu pot sau nu vreau a fi naționali până la ultimele consecvențe rezonabile — nu și la altele! Căci este ciudat, este de tot ciudat a nu putea ori a nu voi să aibi în comitetul țării și reprezentanți speciali naționali români, și a nu voi să vorbești românește în dietă din cauza — moderațiunei. \*)

Dispozițiile acestea sufletești, pot zice chiar direcția aceasta contrastează foarte cu silința ce-și dau aceiași conducători de a accentua ce una sînt ei cu partidul național-român sau, mai bine, ce una se simte acesta cu dișii. Toți vreau și nimeni nu dorește mai mult decât generațiunea tînără ca toate clasele poporului să devină ud duh, o simfire;

\*) Dacă ar spune că nu vorbes românește pentru-că nu știu, n'am mai avea nimic de zis. În clubul dietal abia în 11 Ianuarie 1893 au decis ca deputații să discute în club — românește! Atunci s'au luat trei rezoluțiuni ce merită a fi date publicității, pentru control și deoarece ele s'au luat pentru-că enorma majoritate a clubului se — nu le ține.

1. Clubul român discută în limba românească. La întruniri cu clubul ruten se întrebuințează limba germană. — 2. Deputații în persoană cât și prin persoane influente și societăți se influențează asupra comunelor ca aceste să declare care este limba lor de gestiune, să aducă aceasta la cunoștința comitetului țării și să coreșpundă cu auto-

Nu mai este leac pentru boala coaliției; trebuie să se ducă, deși se născu numai la 10 Octomvrie 1893.

Nu însă Cilli este singura boală a ei; adevăratul morb, printre cele multiple de care este roasă, și-l-a adus îndată cu actul seu de naștere, ba și mai afund, încă zace defectul cronic. Ea este produsul unei împărțeri hibride, cînd deodată doi inși, bărbat și femeie, cari nu se pot suferi, în niște împregiurări anormale, poate din năcaz, din ciuda se îndrăgostesc pentru scurtă vreme, și le e greață chiar a se săruta unul pe altul...

O astfel de împărțere nefirească, în ciuda și spre mirarea lumii, s'a întemplat la alcătuirea coaliției între stînga germană și moșneagul cumințe Hohenwart și la care Polonii se alăturaseră ca prieteni de casă, care știe să-și păstreze bunăvoința ambilor soți, intervine de multe-ori chiar ca împăciuitoare în casnicie, dar' la nevoie, cînd se apropie catastrofa, se decide pentru acela dintre soți, căruia îi rămâne mai multă vază sau chiar mai mare avere în urma despărțirii. Căci, în urma urmelor, el... nu el e de vină!...

După ultimele știri, catastrofa casniciei coaliționale se apropie; acum o recunosc cu toții, că „nu se mai poate” mai departe. „Mai bine moarte, decât așa traiu” — se gîndește ea, stînga (germană) a bărbatului. „Nici-odată n'aș fi crezut, că e așa de rea, așa de mare sgrîpțuroică” — se bate în cap el, bărbatul Hohenwarth, care, vechiu de bătrîn ce este, încă la vîrstă de peste 70 ani nu știa adevărul netăgăduit, că femeia nu se poate cunoaște nici-odată înainte de a trăi cu dînsa sub același acoperiș.

„Divorțul coaliției a devenit necesitate politică!” zice lumea, care vede bine cum merg trebile sub stăpînirea ei.

Gimnasiul din Cilli este în fond numai o împregiurare de a doua, sau a treia mână; un lucru mai mult de caprițiu, asupra căruia fiecare soț stăruiește cu îndărgire, cu încăpăținare să fie îndeplinit în sensul seu. Dacă nu era alta pricina Cilli n'ar fi ajuns la importanță ce o are acum.

Altele sînt cauzele adevărate ale despărțirii devenită de neînălțat; unele mai vechi, altele noue de tot. Guvernul coalițional a venit la putere ca urmaș al cabinetului Taaffe, cînd acesta venise în parlament cu un proiect de lege despre reforma electorală, în care era înscris votul universal, proiect aprobat dinainte de M. Sa Monarchul. Cele trei partide coaliționate astăzi vedeau, că proiectul Taaffe devenind lege, fiecare dintre ele ar perde câteva mandate în folosul partidelor democratice, de aceea s'au aliat în mod așa de ciudat.

Noul minister, în primul rînd însă capul lui, principele Windischgrätz, a primit din mîna Monarchului puterea, cu promisiunea expresă, că va exopera dela parlament o reformă electorală, care se de

procesul acesta va costa însă câteva jertfe de oameni, pe care azi se pune un pond nejustificabil și acestea trebuie să le ceară impotuos acel partid, în numele căruia conducătorii vorbesc la Viena. În puterea felului, în care ei înșiși au prezentat raportul lor cu partidul lor, acesta le poate pretinde. Eată anume ce ziseră ei în același memoriu despre partidul lor:

„Mai înainte de toate să ne fie permis a reflecta la câteva pasaje din scrierea pomenită. În această privire trebuie să fie rectificată mai întâiu expresiunea „partid al proprietarilor, al boerilor români etc.”, expresie folosită la fiecare privilegiu, în scriere și vorbire, de așa numitul „partid coalițat”, care cu intenție și conștient răspîndește părerea ca-și-cum partidul național român ar fi un partid boeresc, adică reprezentantul unei singure clase dominante, la spatele căruia nu ar sta toate celelalte pături ale națiunii române; expresiunea este în completă contradicție cu relațiunile adevărate.

„Cei 13 reprezentanți dietali aleși ai poporului român din Bucovina, se compun din felurite clase ale populațiunii române — și anume din proprietari mari, preoți și reprezentanți ai burghezimei.”

\*) Memoriul către Taaffe este un răspuns la un memoriu scris, dar' și publicat de german-liberalii bucovineni.

\*) Aici ne permitem observarea că nu prin persoane se determină caracterul partidelor, ci prin

între care negreșit și lucrătorii, care în mod atât de vehement cer să aibă și ei parte la facerea legilor. Actualul ministru-president a și declarat în discursul-program de acum aproape doi ani, că cel dintău și de căpetenie punct al programului seu este: reforma electorală sănătoasă, coreșpunzătoare dezvoltării politice a populațiunii. Am urmărit lucrările privitoare la acest punct și am arătat în altă rubrică a ziarului ce a produs așa zisul subcomitet al comisiunii parlamentare pentru reforma electorală. Nici un singur partid nu voește să audă de proiectul subcomitetului, tocmai fiindcă lovește în principiile fundamentale ale fiecărui partid sau grup parlamentar, fie guvernamental ori opozițional. Toți s'au sculat contra lui, numai guvernul însuși încerca a-l recomanda, declarînd prin gura principelui Windischgrätz, că nu-l consideră tocmai ca ceva perfect, și e gata a face și concesiuni.

Dar' de geaba! Nimeni nu voește, ear' din partidele coaliționate mai mult decât celelalte se simte nedreptățită tocmai stînga germană, zisă și liberali, și se împotrivesc din răspuțeri, temîndu-se, poate nu pe nedrept, că cei 34 de deputați, cari s'ar alege după reforma proiectată în clasa celor mai mici plătitori de dare (cel puțin 1 fl., afară de lucrători, cari aleg separat 13), ar fi toți antiseimiți, adică cei mai încarnați dușmani ai partidului, înrudit așa de aproape cu „liberalii” din Ungaria, și spriginiți, ba aproape sustinuți în viață de banherimea mare ovreească.

Pe lângă aceasta, mai este la ordinea zilei în parlament și proiectul de lege despre reforma dărilor directe; și aici se ivesc contraste de neîmpăcat între grupul clerical al clubului Hohenwarth, de sub conducerea baronului Dipauli, care a declarat pe față că lucrează la distrugerea coaliției.

Nu mai puțin importantă cauză a imposibilității de trai comun între partide coaliționate e și victoria antisemitismului în Viena, disolvarea consiliului comunal și escrierea nouelor alegeri, în privința cărora „liberalii” cer imperativ guvernului, ținătorilor de stat și învățătorimii să voteze pentru ei. Negreșit că guvernul nu vră să îplinească această pretenție „arhiliberală” a stîngei.

Dar' vin încă și alte lucruri, îngreunînd situația: bugetul pe 1895 încă nu e votat; comisiunea bugetară, la dorința guvernului, nu l'a pregătit, tocmai pentru a amîna cât se poate mai mult votarea asupra punctului Cilli. Comisiunea pentru reforma electorală își întreprinde conferențele, fiindcă divergențele de vederi sînt acolo și mai mari. În Reichsrath, Cehii tineri și cu antiseimiții împedeca prin obstrucționism discuția asupra reformei de dări. Peste tot, nimic, nicăiri nu se poate lucra înainte, de teama desbinării.

Slovenii nu voesc să cedeze absolut nimic din pretențiunile lor; contele Hohenwarth se declară solidar cu ei,

„Și dacă nici un țeran nu se află între ei, motivul nu-l (?) doară vre-o excludere artificială și din principiu a țeranimei, care se fi fost pedocă la delegarea uniua sau mai multor reprezentanți ai clasei.

„Dela începutul erei constituționale până la capătul anilor 1870, populațiunea rurală și cea română și cea rutenă, a fost totdeauna reprezentată prin cîțiva membrii ai clasei sale în dietă; însă treptat populațiunea rurală ajunse la exacta vedere, că interesele ei, atât cele materiale cât și cele culturale, naționale și religioase ar fi mai bine reprezentate prin oameni de încredere independenți, ruținați și cunosători ai legilor, din clasele culte și liberi și din propria inițiativă (?), ei au dat astor fel de oameni de încredere mandatul onorific și misiunea de a reprezenta special interesele lor.

„Ca dovada cea mai eclatantă pentru aceasta putem să ne provocăm la faptul, că înainte de alegerile pentru dietă societatea politică „Concordia”, căreia îi aparțin toate clasele națiunii române, și între ele anume micii proprietari, au ținut de repețe-ori mari adunări populare, la care au apărut multe sute de țerani și au luat inșiși parte la discuții. Stabilirea candidaților pentru curia comunelor rurale a făcut-o această societate și prin urmare deputații dietali candidați în acest chip și apoi aleși nu pot să fie numiți „partid boeresc”. (Pag. 5—8).

Astfel i-se spunea lui Taaffe, că proprietarii mari nu au caracter

care sînt legați strict de această țară.

Desi area nodului gordic coalițional se împui, deci în scurtă vreme. Deputații și rei germane țin astă-seară, Luni, conferință, unde vor declara categoric, că es de coaliție, dacă în comisiunea bugetară, se ține mîne, Marți, se va vota postul illi.

„Neue Prese” scrie în primul seu de Dumăcă:

„Crisa este acută de tot și prin expediente mei nu poate fi delăturată...”

„Principele Windischgrätz va depune demisiunea cabinetului în mîinile împăratului pe se câteva zile.”

## Revista politică.

(Cheia armeană). În legătură cu chestia armeană se telegrafează din Petersburg, că monseniorul Maker-tici, catolicul Armenilor, a făcut alaltăieri o vizită principelui Lobanow, ministrul afacerilor străine, după-ce a fost primit și de Maiestatea Sa Țarul, căruia i-a prezentat un Memorand în interesul Armenilor subjugăți.

— „Agenția din Constantinopol” este autorisată să declare de nascocire știrea ziarului „National-Zeitung” din Berlin, după care o bandă de 540 Armeni armați ar fi debarcat pe coasta Siriei, ar fi desarmat poliția turcească și ar fi înaintat asupra orașului Alexandreta.

(Sărbările dela Kiel). Yachtul regal englez Osborne a plecat la Hamburg unde va aștepta pe ducele de York și-l va conduce la sărbările dela Kiel.

— Pe bordul incrucișătorului rus Rurik, care merge la Kiel, se află marele duce Ciril Wladimirovici.

(Crisa din Danemarca). Din Clis-tiania, cu data de 14 Iunie se telegrafează:

„Regele a primit azi pe d. Sdrup, care a declinat misiunea a forma cabinetul. Crisa deci nu se va ea rezolva în curînd.”

## CRONICĂ

Sibiul, 17 Iunie

Distincție. După cum cetim în oficială „Timpul”, D. George Dima, agentul corului „Reuniunii române de muzică din Sibiu”, a fost decorat cu medalia Benoni Merenti clasa I, pentru merite artistice. Felicităm pe distinsul nostru mîiestru pentru bine-meritata distincție.

Prigonirile pentru Memorand, puse fiind cam cu belșug și cât cu mîinte, căt ne-bunește, la cale, n'au încetat încă pretutindenea. Și azi se mai aude ici-colo rîsunele tul baterilor de pînteni celor ce ca stălii aleargă pe urma Memorandiștilor să-i apuce, să-i doborî. Di Petru Iuga, capelan gr-or. în Tilișca, fost, precum se știe, pus sub acuză, că în anul procesului Memorandului, a cetit în biseca din Sebeș cunoscutul Apel pentru mergerea la Cluj, prin ce ar fi

au lăto sub tutela lor și cum o țin în loc te în deplin acord cu dișii și — aceasta a trebui mai ales să și-o însemne Con-nii — că ea ca candidat pe deputați aleși i curia comunelor rurale, care sînt na-nu ca proprietarii care sînt o curie de in-rese.

„Situția este prin urmare următoarea: na trebuie să se știe că națiunea este cu no; națiunea are să fie reprezentată prin Conco; ear' Concordia să fie pusă sub tutela noastră, pentru-că să-i reglăm mersul n nevoilor noastre.

„Organizarea energică ar putea să furbare acești ișioși circuli politici, și prin urmare — ea nu le face.

„Casta este rezultatul scos din experiența ea făcută în Bucovina și din texte citate n sus.

Și pentru aceia nici punctul 10 din program u s'a realizat, deși ei ar fi fost cel dintău punct ce ar fi trebui să ar fi putut să fie realt.

„Căci aceste forțe naționale nu pot în lătare energică. Pentru a arăta lua o desv; ar, ce urgentă este o energică însă ce nec; face îndată o revoluție asupra întocmire ve; politica și a felului cum ele forțelor actu; Cu forța impresiei elemente sînt conduse; pune la capăt convingerea că tare ni-se va; program totuși trebuie să fie punctul 10 din; cîntă. cîntă.

(Va urma.)

...contra nației maghiare și a liniștii țării...  
...D-zeu contra a cel... De trei-ori a...  
...până acum citat la judele de instrucție Gădri...  
...Sibiu: odată pentru a face prima cunoștință...  
...dona-ora pentru a i-se vesti că e pus sub...  
...și de vrea să recurgă contra acesteia...  
...azi a fost pentru a i-se vesti, că recur...  
...contra punerii sub acuză... i-a...  
...firește *respins* de tribunal! Ast...  
...om avé și o pertractare pentru memo...  
...Apel către poporul român!

**Prigoniri.** Primim din Moroda: Ono...  
...redacțiune! Persecuțiile în contra in...  
...dorului Petru Costin din partea stăpâ...  
...nu mai au sfârșit. Ieri, Joi, în 13 Iunie...  
...au intrat gendarmii în locuința învăt. P...  
...și într-un mod brusc, arătându-i i, Că...  
...Ligei\* într-o foaie ungurească, încep a-l...  
...eroga. Înviătorul Costin însă nici n'a stat...  
...orbă cu acești impeniați, spunându-le că...  
...de lucruri nu se țin de ei, acolo e...  
...bunul și la timpul seu își va da judecata...  
...a d-sale. Apoi văzând călindarul națio...  
...u martirii, pe părete, a întrebat că cine...  
...a aceasta? Dl Costin li-a răspuns că sînt...  
...arii români! Întrebând însă de Lucaci...  
...zis: eată-! Frumos om. Mai are încă 4...  
...și apoi se va sfîrși și cu el. La ce li-s'a...  
...pîns din partea dlui Costin: aceea nu e...  
...an socoteala d-voastre și s'au depărtat...  
...asteaptă o perchisiție! S.

**Cartile dlui Brote și Cristea.** Rela...  
...a cartea dlui Brote, avem știri că se con...  
...se librarului din Sibiu Seraphin o serie...  
...volume. Oficiul vamal i-le-a predat însă...  
...câtva timp, fără-că el s'le fi reclamat...  
...asta ar însemna că opirea nu mai există...  
...ăria dlui Seraphin posedă deci cartea...  
...Eugen Brote, despre ce avîsim pe doritorii...  
...a avé.

**Voința Craiovei.** făcînd o dare de...  
...mă despre cartea dlui Cristea, sfîrșește arti...  
...ul său astfel: „Cartea părintelui Cristea este...  
...nită a impune tăcere politicianilor cari...  
...crezut, că li-a sosit momentul să pescuiescă...  
...apă tulbure. Pe România ea îi va întări...  
...luptă; ear străinilor le arată, că politica...  
...ana este cu totul contrară ori-cărei lupte...  
...gale. Nici nu este vorbă de irredentism“.

**Adresa de condolență** trimisă dlui...  
...Popp de Băsești din incidentul morții so...  
...i sale: Ilustre domnule! N'avem cuvinte...  
...mângăiere, că numai bunul Dumnezeu Te...  
...ate mângăia. Ce noi îți aducem, sînt la...  
...mle de durere; Tu plîngi soția, noi plân...  
...gentila mamă a națiunii. Să plîngem...  
...preună! Arad, 2/14 Iunie 1895. Vasiliu...  
...angra, Dr. George Popa, Dr. Stefan C. Pop...  
...aleriu Magdu, Dr. Nicolae Oncu, Romul Cio...  
...gariu, Petru Truța, Dr. Petru Oprea, Drd...  
...exandru Marta, Ioan Buda.

**Distincțiuni date de noul metropolit**...  
...Blajului. Din Blaj primim știrea, că cu...  
...ilegiul instalării I. P. S. Sa metropolitul a...  
...nevoit a conferi următoarele distincțiuni...  
...conferit brîul roșu și titlul de vice...  
...otopop: profesorilor Alexandru *Uilcan*...  
...vestru *Nestor*; notarului consistorial Aron...  
...apia, apoi administ. protopopști: George...  
...Garbat al Blajului, Alex *Ungur* al Fărăgăului...  
...an Pop al Almașului și Morlacei și Iacob...  
...Macaveiu al D.-St.-Mărtinului; a numit de...  
...otopopi actuali pe viceprotopopi: Benjamin...  
...Pop al Uioarei, Ioan *Hățigan* al Dengei, Za...  
...arie *Bran* al Buei. De-asemena a conferit...  
...brîul roșu și titlul de viceprotopop...  
...p op onorar parochului Nicolae *Tamașiu*...  
...din Grind, pentru multele jertte aduse pentru...  
...școală și biserică.

**Promosiune.** Sămbătă d. a. a fost pro...  
...novat la universitatea din Cernăuți dl Cons...  
...antincav. de Onciul la gradul de Doctor...  
...științele juridice. Ca promotor a funcționat...  
...profesorul Dr. Hruza.

Dl Onciul, fiind unul dintre tinerii de...  
...ună nădejde ai Bucovinei, primească urările...  
...noastre de bun și frumos viitor!

**Hymen.** Dl Ioan Conda, învățător, își...  
...a sërba cununia sa cu d-șoara Ana Todo...  
...an, Duminecă în 23 Iunie v. în biserica...  
...r-cat. din Agheș.

**Cei doi popi dela Orade,** cu care și...  
...*Vulturul* are mult năcaz sînt domni Goldiș...  
...Lauran. Lauran declară în „Unirea“, că...  
...u-i face proces, deși este din mai multe părți...  
...moralmente presionat a intenta procesul“...  
...orim ca într-o proximă declarație să arete...  
...ari sînt acele părți... „Era ce se tiene de...  
...piscopu“ Lugosiului, —zice dl Lauran— de...  
...f nu este omu în lume, pe carele s'le-lu fi...  
...rogatu macaru și numai cu unu singuru cu...  
...entu, că s'le-mi aplaneze calea la acea dem...  
...itate atât de înaltă, și neproporțională de...  
...lelor mele poteri: etc—că-i „nepropor...  
...ionată debilelor sale puteri“ este o nărturisire...  
...ce o reținem și noi în notița prezentă.

Mai strașnic este cu „Vulturul“ dl vicar...  
...Goldiș. El a făcut proces pentru notița urmă...  
...oare: „Un lucru ciudat“. Ni-se trimite ur...  
...ătorul act:

„Tekintetes kir. járásbíró! Miskucz...  
...György felperesnek. Ohrenstein Simon alperes...  
...alleni 20 ffr. s jár. iránti kp. perében hivata...  
...os tisztelettel az iránt keresem meg, hogy...  
...Goldis János püspöki helyettes és neje nagy...  
...rárdi lakosokat az alábbi kérdésekre tanuk...  
...ként kihallgatni, megesketni s a felveendő...  
...jegykönyvet mielőbb megküldeni szives...  
...sága...“

jársbíroságnál 1895. évi április 9-én. Fényes...  
...albró helyett (P. H.) Szalaz s. k. kir. albró...  
... (50 kr. bélyeg.) Hogy ezen másolat a nagyvá...  
...d-városi királyi járásbírósg irattárában levő...  
...6616/895. P. sz. eredeti példányával egyező...  
...igazolom. Nagyvárad, 1895. május hó 29-én...  
... (P. H.) Csajkos Bertalan s. k. irattárnok“.

Noi ne mirăm cum poate, că un călugăr...  
...vicar episcopesc, și totuși s'fie „căsătorit?“...  
...Întădăvăr, nu ne știm explica treaba. Dar...  
...dacă totuși s'a căsătorit dl vicar, apoi cum a...  
...putut face s'nu invite și Redacțiunea noastră...  
...la ospet? Eată deci, un exemplu eclatant des...  
...pre triste urmări ale „căsătoriei civile“, fă...  
...cându-se toate în secret, fără de a se țin...  
...„nuntă“.

Dl Goldiș împresuează deci „Vulturul“...  
...pentru-că el cere lămuriri asupra cuprinsului...  
...unui act public. Putem fi întrădăvăr curiozi...  
...ce lămuriri vor eși la iveală în procesul...  
...acesta...

**Examenalele la gimnasiul superior gr-**...  
...cat. din Blaj se încep în 19 a. c. și vor...  
...dura până în 25 a. c., ear în 26 Iunie va fi...  
...s. liturgie de mulțumită și publicarea clasi...  
...ficațiunilor. Examinările se vor face în trei...  
...grupe.

**Examenalele dela școala română gr-**...  
...cat. de fetițe din Blaj. *Joi, 20 Iunie:* 3—4...  
...teoria muzicii, 4—6 l. franceză și conversa...  
...țiune germână și maghiară. *Vineri, 21 Iunie:*...  
...8—10 toate obiectele cu cl. I și II. 10—12 toate...  
...obiectele cu cl. III, și IV. 3—6 toate obiectele cl...  
...V, și VI. *Sămbătă, 22 Iunie:* 8—12. cl. VII. din...  
...Religiune, l. maghiară, Geografie și Ist. natu...  
...rală, 2—6. cl. VIII. din Religiune, l. română...  
...istorie, Matematică și Fisică. *Duminecă, 23*...  
...Iunie: 12—1 examen din Economia casnică...  
...3—5 musică vocală și instrumentală. *Luni*...  
...24 Iunie: la 8 ore dimineața „Mărire intru...  
...cei de sus“ și distribuirea premiilor. Cu oca...  
...siunea examenelor vor fi expuse și lucrurile...  
...de mână ale elevelor.

**Producțiune de cântări și decla-**...  
...mări în internatul „Vancean“ de fetițe...  
...Cetim în „Unirea“ din Blaj: Luni după...  
...ameazi internatul de fetițe din Blaj a avut o...  
...plăcută sərbătoare. Excelența Sa a vizitat...  
...Luni pentru prima-dată acest institut. Amē...  
...surat programului statorit, Excelența Sa la in...  
...trarea în sala festivă a institutului, a fost bi...  
...neventat prin un imn ocasional cântat de cor...  
...ul elevelor și apoi prin o scurtă și frumoasă...  
...vorbire a doamnei directoare Aurelia Solomon...  
...în care inteligenta și zelosa directoare cu...  
...vocea emoționată accentuează, că la inaugu...  
...rarea acestui institut cultural unic în felul...  
...seu la Români gr-cat., bucuria inaugurării...  
...era amestecată cu durerea după piul funda...  
...tor al institutului, rămas orfan înainte de a...  
...se deschide. Deși orfan acest institut pus de...  
...fundatorul seu, marele arhierie Dr. Ioan...  
...Vancea, pe baze solide și pōvōit cu tute...  
...lepciune de veneratul consistor și directorul...  
...pus în fruntea institutului de el, a făcut pro...  
...grese continue și a corōspuns încrederei ce...  
...au pus-o în el atât mai mari, cât și părinții...  
...cari i-au trimis aici copilele și din cele mai...  
...depărtate ținuturi ale țării. Acest institut...  
...are acum zile de bucurie, că în persoana Ex...  
...celenței Sale i-a primit un părinte bun, în...  
...țelept și iubitor, sub patronagiul și condu...  
...cerea căruia cu mai mare succes își va pute...  
...îndeplini sublima sa misiune. Excelența Sa...  
...mulțumit de progrese promise, că își va ex...  
...tinde grija sa părintească asupra acestui in...  
...stitut cultural și mulțumește doamnei direc...  
...toare și celorlalte superioare pentru zelul și...  
...abnegațiunea probată în conducerea institu...  
...tului pe timpul vacanței scaunului archiepis...  
...copesec, exprimându-i și făcrederea, că și în vi...  
...tor îl vor conduce tot cu acel zel laudabil...  
...După aceasta Excelența Sa a vizitat întreg...  
...internatul, însoțit de rectorul extern al in...  
...stitutului rever. domn Dr. A. Grama, de supe...  
...rioarele institutului și de mai mulți domni...  
...cari au luat parte la festivitatea arangiată...  
...Excelența Sa a rămas deplin mulțumit de or...  
...dinea exemplară și de curățenia afată pre...  
...tutindenea. Terminându-se inspecțiunea in...  
...stitutului, s'au executat celelalte puncte ale...  
...programului. Anume elevele au cântat un...  
...imn către Precurata Fecioară Maria; eleva...  
...Elena Ludovica Hagea a declamat o poesie...  
...în limba maghiară; corul elevelor a cântat...  
...poesia „Primăvara“; eleva Valeria Crișan a...  
...declamat în limba germană; eleva Veturia...  
...Bontescu a executat cu multă precisiune la...  
...pian un „Putpuriu“ destul de greu pentru o...  
...începătoare; eleva Ecaterina Chioresan a bi...  
...neventat pe Excelența Sa în limba franceză...  
...vorbind atât de fluent și corect, încât se...  
...părea, că grăește în limba maternă; tot acea...  
...sta o putem afirma și despre domnișoarele...  
...cari au declamat în limba maghiară și ger...  
...mană. În urmă, corul elevelor a cântat poe...  
...sia „La o rîndunică“ și o melodie de în...  
...chieiere. Cântările s'au executat cu mare...  
...precisiune sub conducerea zelosului profesor...  
...dl Emil Ștefănuț.

**Examenalele dela școala română gr-**...  
...cat. de fetițe din Blaj. *Joi, 20 Iunie:* 3—4...  
...teoria muzicii, 4—6 l. franceză și conversa...  
...țiune germână și maghiară. *Vineri, 21 Iunie:*...  
...8—10 toate obiectele cu cl. I și II. 10—12 toate...  
...obiectele cu cl. III, și IV. 3—6 toate obiectele cl...  
...V, și VI. *Sămbătă, 22 Iunie:* 8—12. cl. VII. din...  
...Religiune, l. maghiară, Geografie și Ist. natu...  
...rală, 2—6. cl. VIII. din Religiune, l. română...  
...istorie, Matematică și Fisică. *Duminecă, 23*...  
...Iunie: 12—1 examen din Economia casnică...  
...3—5 musică vocală și instrumentală. *Luni*...  
...24 Iunie: la 8 ore dimineața „Mărire intru...  
...cei de sus“ și distribuirea premiilor. Cu oca...  
...siunea examenelor vor fi expuse și lucrurile...  
...de mână ale elevelor.

**Distincțiuni date de noul metropolit**...  
...Blajului. Din Blaj primim știrea, că cu...  
...ilegiul instalării I. P. S. Sa metropolitul a...  
...nevoit a conferi următoarele distincțiuni...  
...conferit brîul roșu și titlul de vice...  
...otopop: profesorilor Alexandru *Uilcan*...  
...vestru *Nestor*; notarului consistorial Aron...  
...apia, apoi administ. protopopști: George...  
...Garbat al Blajului, Alex *Ungur* al Fărăgăului...  
...an Pop al Almașului și Morlacei și Iacob...  
...Macaveiu al D.-St.-Mărtinului; a numit de...  
...otopopi actuali pe viceprotopopi: Benjamin...  
...Pop al Uioarei, Ioan *Hățigan* al Dengei, Za...  
...arie *Bran* al Buei. De-asemena a conferit...  
...brîul roșu și titlul de viceprotopop...  
...p op onorar parochului Nicolae *Tamașiu*...  
...din Grind, pentru multele jertte aduse pentru...  
...școală și biserică.

**Promosiune.** Sămbătă d. a. a fost pro...  
...novat la universitatea din Cernăuți dl Cons...  
...antincav. de Onciul la gradul de Doctor...  
...științele juridice. Ca promotor a funcționat...  
...profesorul Dr. Hruza.

Dl Onciul, fiind unul dintre tinerii de...  
...ună nădejde ai Bucovinei, primească urările...  
...noastre de bun și frumos viitor!

**Hymen.** Dl Ioan Conda, învățător, își...  
...a sërba cununia sa cu d-șoara Ana Todo...  
...an, Duminecă în 23 Iunie v. în biserica...  
...r-cat. din Agheș.

**Cei doi popi dela Orade,** cu care și...  
...*Vulturul* are mult năcaz sînt domni Goldiș...  
...Lauran. Lauran declară în „Unirea“, că...  
...u-i face proces, deși este din mai multe părți...  
...moralmente presionat a intenta procesul“...  
...orim ca într-o proximă declarație să arete...  
...ari sînt acele părți... „Era ce se tiene de...  
...piscopu“ Lugosiului, —zice dl Lauran— de...  
...f nu este omu în lume, pe carele s'le-lu fi...  
...rogatu macaru și numai cu unu singuru cu...  
...entu, că s'le-mi aplaneze calea la acea dem...  
...itate atât de înaltă, și neproporțională de...  
...lelor mele poteri: etc—că-i „nepropor...  
...ionată debilelor sale puteri“ este o nărturisire...  
...ce o reținem și noi în notița prezentă.

Mai strașnic este cu „Vulturul“ dl vicar...  
...Goldiș. El a făcut proces pentru notița urmă...  
...oare: „Un lucru ciudat“. Ni-se trimite ur...  
...ătorul act:

„Tekintetes kir. járásbíró! Miskucz...  
...György felperesnek. Ohrenstein Simon alperes...  
...alleni 20 ffr. s jár. iránti kp. perében hivata...  
...os tisztelettel az iránt keresem meg, hogy...  
...Goldis János püspöki helyettes és neje nagy...  
...rárdi lakosokat az alábbi kérdésekre tanuk...  
...ként kihallgatni, megesketni s a felveendő...  
...jegykönyvet mielőbb megküldeni szives...  
...sága...“

marcei. În lipsa regelui Christian, prințul...  
...și princessa Waldemar au primit în audiență...  
...pe dl colonel Urseanu, dela care s'au infor...  
...mat despre sănătatea Maiestăților Lor Re...  
...gelui Carol și Reginei Elisabeta, expri...  
...mându-și dorința de a fi reamintii bunei su...  
...venirii a Maiestăților Lor.

**Luere contra hărtilor de stat ungare.**...  
...Abia acum a apărut în „Monit. comunal“ din...  
...Viena un raport despre ședința consiliului oră...  
...șenesc, ținută în 30 Maiu c. din care extra...  
...gem următorul episod interesant. Consilierul...  
...de Neuman referă asupra condițiunilor des...  
...realizarea proiectului pentru regularea fluviu...  
...lui în Viena și despre lucrările și liferările...  
...necesare. Un paragraf din condițiunile ge...  
...nerale hotărăște, că pot fi primite ca vadiu al...  
...oferenților și hărțile de stat ungare și ast...  
...fel de priorități dela căile ferate ungare, cari...  
...sînt garantate de statul ungur. Vice-primar...  
...ul Dr. Luere a propus omiterea acestei ho...  
...tăriri, adică despărțirea efectelor ungare de...  
...hărțile, cari pot fi depuse ca vadiu. Din...  
...causa aceasta patrioții și cu deosebire cei...  
...perciunați, s'au mînat foc pe Dr. Luere.

**Din România primim următoarele știri:**...  
...M. Sa regele a binevoit a conferi, cu ocazia...  
...zilei de 10 Maiu a. c., următoarele decorațiuni...  
...Dlor generali de divizie Berendei, Budis...  
...teanu și Vlădescu, ordinul *Steaua Româ...*...  
...nei în gradul de mare-oficer, ear dlor Arge...  
...toianu, general de brigadă, și Dr. Z. Pe...  
...trescu, medic inspector-general de brigadă...  
...același ordin în gradul de comandant. Dlor...  
...generali în rezervă Formac și Herkt, or...  
...dinul *Coroana României* în gradul de mare...  
...oficer.

— Bricul Mircea a plecat ieri dimineață...  
...din Wilhelmshaven la Hamburg.

## MAI NOU.

Incă un ucas de-al lui Perczel.

Din Blaj primim telegrama urmă...  
...toare:

Blaj, 17 Iunie n. *Casina română*...  
...de aici este desfășurată prin ordin mi...  
...nisterial

**Adunarea generală a Asociației.**

Blaj, 17 Iunie n. (Telegramă par...  
...ticulară a „Tribunei“). Despărțimentul...  
...din Blaj al *Asociației*, a decis în ședința...  
...de ieri convocarea *adunării generale* pe...  
...ziua de 27 August, ear adunarea des...  
...părțimentului Blaj, se va țină în Cergăul...  
...mic în 14 Iulie n.

## SERVICIUL TELEGRAFIC

al „TRIBUNEI“.

**Budapesta, 17 Iunie n.** Comisiu...  
...nea pentru afacerile armatei, a delegați...  
...nii maghiare a votat și ultimii para...  
...grafi ai bugetului militar.

**Viena, 17 Iunie n.** Maiestatea Sa...  
...Împăratul, a primit ieri la ameezi, în au...  
...diență privată, pe guvernorul Galiei, con...  
...tele Baden.

**Paris, 17 Iunie n.** Ziarele consi...  
...deră conferirea ordinului *Sf. Andrei* de...  
...cătră Țar presidentului republicei, dl...  
...Fauve, tocmai în ajunul sərbărilor dela...  
...Kiel, ca un eveniment de cea mai mare...  
...importanță. Prin această conferire — zic...  
...— Țarul a vrut să arete, că este întoc...  
...mă așă amic al Francezilor ca și aliatul...  
...lor și că Francezii nu vor fi isoiați la...  
...Kiel.

(Depeșa aceasta stă în legătură cu cea...  
...următoare, care nu ni-a fost trimisă, dar pe...  
...care o găsim în toate ziarele ce ni-au venit...  
...azi-dimineață):

**Paris, 15 Iunie nou.** Precum...  
...anunță „*Agence Havas*“ (adecă agenția...  
...guvernului francez), ambasadorul rusesc...  
...în Paris, baronul Mohrenheim, a în...  
...cunoștințat pe ministrul de externe, dl...  
...Hanotaux, că a sosit din Peters...  
...burg la Paris un curier special, care a...  
...adus pentru presidentul republicei, domn...  
...Fauve, o scrisoare-autografa a Țarului...  
...și un lanț (*collier*) cu ordinul Sfântului...  
...Andrei.

Predarea insigniilor ordinului și a...  
...scrisorii-autograf, se va întempla la 17...  
...Iunie, prin baronul Mohrenheim, în pre...  
...sența întregului personal al amba...  
...sadei.

**Petersburg, 17 Iunie n.** Presi...  
...dential consiliului de ministri, Urege...  
...a murit.

## Bibliografie.

La librăria Institutul Tipografie T. L...  
...Albini, Sibiu, strada Măcelarilor nr. 21, se afi...  
...de vînzare următoarele noutăți musicale:

G. N. Ochialbi . . . . . fl. —25  
Hora terănească, pentru piano de  
G. N. Ochialbi . . . . . „ —25  
Hora ovreicuța, pentru piano de  
G. N. Ochialbi . . . . . „ —25  
Hora nebună, pentru piano de G.  
N. Ochialbi . . . . . „ —25  
De te-ar prinde neică n crâng. De  
G. N. Ochialbi . . . . . „ —25  
Hora Ochialbi, pentru piano de G.  
N. Ochialbi . . . . . „ —25  
Hora nopții, pentru piano, de G.  
N. Ochialbi . . . . . „ —25  
Sërba oltenescă, pentru piano de  
G. N. Ochialbi . . . . . „ —25  
Hai Cristei, pentru piano de G. N.  
Ochialbi . . . . . „ —25  
Hora Luncei, pentru piano de G.  
Hora Floreasca, pentru piano de G.  
N. Ochialbi . . . . . „ —25  
Hora Zuralia, pentru piano de G.  
N. Ochialbi . . . . . „ —25  
Ca la ușa cortului, țigăneasca pen...  
...tru piano de G. N. Ochialbi . . . . . „ —25  
Hora Aurora, pentru piano de G.  
N. Ochialbi . . . . . „ —25  
Hora Ocheșica, pentru piano de G.  
N. Ochialbi . . . . . „ —25  
Hora Frunza, pentru piano de G.  
N. Ochialbi . . . . . „ —25  
Flori în vale. Polca mazurca pentru  
piano de W. Oppelt . . . . . „ —50  
Toujours avec argent. Polca franceză  
pentru piano de Sig. Paulmann  
La blonde. Polca mazurca pentru  
piano de Sigismund Paulmann  
Turda. Marș patriotic de Paulmann  
Hora reginei. De Sigis. Paulmann  
Sërba păpușelor. De Sig. Paulmann  
Marș turesc. De Sigis. Paulmann  
Pune talpa la pămînt. Brău pentru  
voce și piano de Sig. Paulmann  
La belle Alexandrine. Mazurca de  
salon de N. Polyso-Micsunesti . . . . . fl. —50  
Suvénir de Focșani. Polca mazurca  
de Eleuteriu Rădulescu . . . . . „ —50  
Pensées de Printemps. Morceau de  
salon de Mihail Schedi . . . . . „ —75  
Kreutz-Polka, original de S. Schlich...  
ting . . . . . „ —65  
Doina Jiului, pentru voce și piano  
de Ioan R. Simionescu . . . . . „ —75  
E greu să uiți. Romanță pentru  
voce și piano de Oscar Spirescu  
Te iubesc. De Gh. Trifu . . . . . „ —50  
Cecilia. Vals p. piano de N. Vasiliu  
Pe aripele amorului. Vals pentru  
piano de Anton Zika . . . . . „ 1.—  
Hora Margareta, pentru piano de  
Cirillo . . . . . „ —50  
Am plans. Romanță pentru voce și  
piano de Alphonse Cirillo . . . . . „ —75  
Singurătatea. Romanță pentru voce  
și piano de Alphonse Cirillo . . . . . „ —75  
Claire. Polca pentru piano de Alph.  
N. Ochialbi . . . . . „ —25  
Institutele-Unite. Vals pentru piano  
de Carol Decker . . . . . „ 1.—  
Sërba Bucureștilor, pentru piano  
de Const. Dimitrescu . . . . . „ —50  
Sërba mirilor. De C. Dimitrescu . . . . . „ —50  
Iubileul. Marș de Gh. Fotino . . . . . „ —75  
Surorile. Hora de Gh. Fotino . . . . . „ —50  
Elisa. Polca franceză de G. Ionescu  
Zéphir. Polca mazurca de G. Ionescu  
Souvenir de Zürich. Polca mazurca  
de Anton Kneisel . . . . . „ —50  
Pas de quatre original. De Mayer  
Lutz . . . . . „ —50  
Gavotte de la Princesse „Marie“.  
De Michel Margaritescu . . . . . „ —75  
Les beaux yeux. Valse pentru piano  
de Mathilde Mironescu . . . . . „ 1.—  
Terăneacă. Cântec popular pentru  
voce și piano de Costache Moianu  
Hora înfrățirii, pentru piano de P.  
G. Nițescu . . . . . „ —75

## LOTERIE.

Tragerea din 15 Iunie 1895.

Timișoara: 38 35 69 87 51  
Viena: 76 33 60 31 73

## Călindarul zilei.

6/18 Iunie 1895.

Italian: Cuv. P. Visarion.  
Gregorian: Gervasiu.  
Soarele: răsare 3.44 apune 8.16 m.

## Buletin meteorologic.

Sibiu, 17 Iunie. n. 12 ore dimineața.

| Presiunea atmosf. în mm.<br>(Mediul lunar 127.1) | Temperatura<br>după<br>Celsius | Maximul<br>și mi. lună<br>de temperatură | Direcția<br>vântului |
|--------------------------------------------------|--------------------------------|------------------------------------------|----------------------|
| Observată                                        | Diferența<br>din<br>proziul    |                                          |                      |
| 734.8                                            | —0.8                           | —16.4                                    | +25.2—8.7            |
|                                                  |                                |                                          | 80                   |

## Din țeară 16 Iunie n. 7 ore dimineața.

| Stațiunile      | Presiun. atmosf. în mm. | Tempera-tura Celsius | Vântul direcția | țaria |
|-----------------|-------------------------|----------------------|-----------------|-------|
| Budapesta . . . | 764                     | + 15.9               | NV              | 3     |
| Sătmăr . . . .  | 761                     | — 16.1               | —               | —     |
| Cluj . . . . .  | 761                     | + 15.0               | —               | —     |
| Orșova . . . .  | —                       | —                    | —               | —     |

## Bursa de mărfuri din Budapesta dela 15 Iunie n. 1895.

| Sămînțe                 | Calitatea per Hect. | Prețul per 100 chilogr. dela | pănă                         | Calitatea per Hect. | Prețul per 100 chilo dela | pănă |
|-------------------------|---------------------|------------------------------|------------------------------|---------------------|---------------------------|------|
| Grâu                    |                     |                              |                              |                     |                           |      |
| Bănățenesc nou          | 75                  |                              |                              | 76                  |                           |      |
| Grâu dela Tisa          | 75                  |                              |                              | 76                  |                           |      |
| Grâu „Pesta             | 75                  |                              |                              | 76                  |                           |      |
| Grâu de Alba-Reg.       | 75                  |                              |                              | 76                  |                           |      |
| „Bacica                 | 75                  |                              |                              | 76                  |                           |      |
| Grâu ung. de Nord       | 75                  |                              |                              | 76                  |                           |      |
| Sămînțe, vechi ori noue | Soiul               | Calitatea per Hect.          | Prețul per 100 chilogr. dela | pănă                |                           |      |
| Săcară                  |                     | 70—72                        | 6.35                         | 6.4                 |                           |      |
| Orz                     | de nutreț           | 60—62                        | 6.                           | 6.20                |                           |      |
| „                       | de vinars           | 62—64                        | 6.30                         | 6.60                |                           |      |
| „                       | de bere             | 64—66                        | —                            | —                   |                           |      |

